

References:

१. वातपूर्णवृत्तिस्पर्शः शोथः सन्धिगतेऽनिले ।

प्रसारणाकुञ्चनयोः प्रवृत्तिश्च सवेदना ॥ च.चि. २८/३७

२. “हन्ति ऋग्धिगत ऋग्धिन् शुलाटोपौ कश्चेति च ॥” मा.नि. 22/22

३. स्नेहोपनाहाग्निर्कर्मबन्धनोन्मर्दनान च ॥

स्नायुसन्ध्यरिथसंप्राप्ते कुर्यात्वायावतन्दितः ॥ सु.चि. ४८

४. अभ्यङ्गमाचरेन्नित्यं, स जराश्रमवातहा ।

दृष्टिप्रसादपुष्ट्यायुः स्वप्नसुत्वक्त्वदार्यकृत् ॥ अ.ह.सु. २/८

५. मांसवहानां च स्रोतसां स्नायुर्मूलं त्वक् च । च.चि. ५/८

६. शीतशूलव्युपरमे स्तम्भगौरवनिग्रहे ।

संजाते मार्दवे स्वेदे स्वेदनाद्विरतिर्मता ॥ च.सु. १३/१४

७. तत्र, स्निग्धं रूक्षं वाऽऽ(चा)श्रित्य द्रव्यमग्निर्दहति, अग्निसंतप्तो हि स्नेहः ।

सूक्ष्मसिरानुसारित्वात्त्वगादीननुप्रविश्याशु दहति, तस्मात् स्नेहदग्धेऽधिका रुजो भवन्ति ॥ सु.सु. १२/१५

८. अभ्यङ्गो मार्दवकरः कफवातनिरोधनः ॥

धातूनां पुष्टिजननो मृजावर्णबलप्रदः ॥ सु.चि. २४/३०

डल्हणः

अभ्यंगो ऽत्र सकल शरीर कर्णादिगत स्नेहस्य शिरामुखादिभिः ॥

शरीरसंतपर्णकालं केचिदत्र पठन्ति – “ रोमांतेष्वनु देहस्य स्थित्वा मात्रा शतत्रयम् ।

ततः प्रविशति स्नेहोश्चतुर्भिर्गच्छति त्वचम् ।

रक्तं गच्छति मात्राणां शतैः पंचभिरेव तु ।

षडभिर्मांसं प्रपदयेत् मेदः सप्तभिरेव च ।

शतैरष्टाभिरस्थीनि मज्जानं नवभिर्वृजेत् ।

तत्रस्थानं शमयेत् रोगान् वातपित्तकफत्मकम् ॥ सु.चि. २४/३०

९ . सैरेयः कुष्ठवातघ्नकफ कण्डु विषायहः ॥

तिक्तोष्णे मधुरोनम्लः सुस्निग्धः केशरंजन ॥ प्र .

स्निग्धोष्णो मधुरस्तिक्तः कषायः कटुकरितलः ॥

वच्यः केश्यश्च बल्यश्च वातघ्नः कफपित्तकृत् ॥ सू . २७ ॥ ३०

१० . रोगाञ्छिरसि संभूतान् हत्वाऽतिप्रबलान् गुणान् ॥

खरोति शिरसो वस्तिरूक्ता ये मूर्धतिलिका ॥ ॥

शुद्धदेहस्य सायाहे यथाव्याध्यशितस्य तु ॥

ऋज्वासीनस्य वधीयाद्वस्तिकोशं ततो दृढम् ॥

यथाव्याधिश्चूतस्त्रेहपूर्णं संयम्य धारयेत् ॥

तर्पणोक्तं दशगुणं यथादोषं विधानवित् ॥ सु . उ . १८ ॥ ८ ॥ ५०

११ . सप्त सिराशतानि भवन्ति, याभिरिदं शरीरमाराम इव जलहारिणीभिः

केदार इव च कुल्याभिरुपस्त्रिह्यतेऽनुगृह्यते चाकुञ्चनप्रसारणादिभिर्विशेषैः,

द्रुमपत्रसेवनीनामिव तासां प्रतानाः, तासां नाभिर्मूलं,

ततश्च प्रसरन्त्यूर्ध्वमधस्तिर्यक् च ॥ अ . शा . ७ ॥ ३

१२ . स्नेहमङ्गेषु सन्धीनां स्थैर्यं बलमुदीर्णताम् ॥

करोत्यन्यान् गुणांश्चापि बलासः स्वाः सिराश्चरन् ॥ अ . शा . ७ ॥ १२

13 . Thesis: Haridas et al. 2010, ‘Role of sesame in reliving osteoarthritis’ MD thesis
Kannur university

14 . ELSEVEIR -Choudhary Manjusha, Vipin Kumar ,Pankaj Kumar Gupta, Singh
Surender (14 may 2014) ‘ Anti-arthritis activity of Barleria prionitis Linn. leaves in acute
and chronic models in Sprague Dawley rats’ -- Institute of Pharmaceutical Sciences,
Pharmaceutical Chemistry, Kurukshetra 136119, India.

15 . AYU - Sehagal Umesh, Rajgopal Manjusha , Diwedi R R, Balwatti Naryan et. al
(2009) ‘A role of Agnikarma and Ajamodadi Vati in the mangment of Sandhigata w.s.r.
to cervical spondylosis’,30 (3):345 -349.

16 . IRJP: Nagnath Shrekhan Rhaul , et.al (2013) ‘Critical Appraisal of Agnikarma and its
therapeutic Apporch’ - 4 (5): page No.76.

- 17 . Vat Roberston flex (1993) ‘Electrotherapy’, 3rd edition Gurgaon Elsevier ltd.. p.213-253,
- 18 .Das S. A.(2001) ‘concise textbook of surgery’3rd edition Calcutta, p.52
- 19 . IJRAP Journal: Ravishankar A.G., Ravi Rao, S. Krushnamurthy M S , Mahesh T.S. (2013) A scientific approach and analytical approach of Snigdha Agnikarma” 4(6): 851-853)
- 20 .SAUNDERS Elsevier Journal: Suzanne Mcdonough and Sheelagh Mcneill (2008) ‘Complementary Therapies for Physical Therapy A Clinical Decision Making Approach’ 5(3): 55 - 60.